

Χώρας αειχώρος

ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΤΟΜΟΣ 1
VOLUME 1

ΤΕΥΧΟΣ 1
ISSUE 1

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2002
NOVEMBER 2002

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

ΚΟΚΚΩΣΗΣ ΧΑΡΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΓΟΥΣΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΜΠΕΡΙΑΤΟΣ ΗΛΙΑΣ

ΠΕΤΡΑΚΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΠΑΠΠΙΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΔΕΦΝΕΡ ΑΛΕΞΗΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Αραβαντινός Αθανάσιος	- ΕΜΠ
Ανδρικόπουλος Ανδρέας	- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Βασενχόβεν Λουδοβίκος	- ΕΜΠ
Γιαννακούρου Τζίνα	- ΥΠΕΧΩΔΕ
Γιαννιάς Δημήτρης	- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Δελλαδέτσιμας Παύλος	- Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
Δεμαθάς Ζαχαρίας	- Πάντειο Πανεπιστήμιο
Ιωαννίδης Γιάννης	- Tufts University, USA
Καλογήρου Νίκος	- ΑΠΘ
Καρύδης Δημήτρης	- ΕΜΠ
Κοσμόπουλος Πάνος	- ΔΠΘ
Κουκλέλη Ελένη	- University of California, USA
Λαμπριανίδης Λόης	- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Λουκάκης Παύλος	- Πάντειο Πανεπιστήμιο
Λουρή Ελένη	- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαντουβάλου Μαρία	- ΕΜΠ
Μελαχροινός Κώστας	- University of London, Queen Mary, UK
Μοδινός Μιχάλης	- Εθν. Κέντρο Περιβ. και Αειφ. Ανάπτυξης (ΕΚΠΙΑΑ)
Μπριασούλη Ελένη	- Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Παπαθεοδώρου Ανδρέας	- University of Surrey, UK
Πρεβελάκης Γεώργιος-Στυλ.	- Universite de Paris I, France
Φωτόπουλος Γιώργος	- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Χαστάογλου Βίλμα	- ΑΠΘ

Διεύθυνση:

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας

και Περιφερειακής Ανάπτυξης

Περιοδικό ΑΕΙΧΩΡΟΣ

Πεδίον Άρεως, 38334 ΒΟΛΟΣ

<http://www.prd.uth.gr/aeihoros> e-mail: aeihoros@prd.uth.gr

τηλ.: 24210 – 74456 fax: 24210 - 74380

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Επιστημονικό Περιοδικό

αειχώρας

Επιμέλεια έκδοσης: Άννα Σαμαρίνα - Παναγιώτης Πανταζής
Σχεδιασμός εξωφύλλου - Λαγούτ: Γιώργος Παρασκευάς
Εκτύπωση: Αλ. Ξουράφας
Κεντρική διάθεση: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας

Περιεχόμενα

Αειχώρος - αναζητώντας σκέψεις για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη στο χώρο	4
Αραβαντινός Α.	6
Δυναμικές και σχεδιασμός κέντρων στην πόλη των επόμενων δεκαετιών - πρὸς συγκεντρωτικά ή αποκεντρωτικά σχήματα;	
Βασενχόβεν Λ.	30
Η δημοκρατικότητα του σχεδιασμού του χώρου και η αμφισβήτηση του ορθολογικού "μοντέλου"	
Πρεβελάκης Γ.	50
Ο μητροπολιτικός σχεδιασμός στην Ελλάδα: η περίπτωση της Αθήνας.	
Φωτόπουλος Γ., Γιαννιάς Δ. και Λιαργκόβας Π.	60
Οικονομική ανάπτυξη και σύγκλιση στους νομούς της Ελλάδας 1970-1994: εναλλακτικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις	
Κάβουρας Μ.	92
Γεωγραφικές οντολογίες και διαλειτουργικότητα	
ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	
Οικονόμου Δ.	116
Το δεσμικό πλαίσιο της χωροταξίας και οι περιπέτειές του	
Χονδρού - Καραβασίλη Μ.	128
Προς έναν αειφόρο σχεδιασμό του δομημένου περιβάλλοντος: Οικολογική δόμηση	
ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	
Σκάγιαννης Π.	142
AESOP, Βόλος, 2002	
Μπεριάτος Η.	146
ISOCARP, Αθήνα - Βόλος, 2002	
Ψυχάρης Ι.	156
ERSA, Dortmund, 2002	
ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ	
Δέφνερ Α.	160
Νέα Υόρκη: Μια ταινία ντοκιμαντέρ	
Σερράος Κ.	170
Martin Wentz (επ.), Die kompakte stadt	
ΑΠΟΨΕΙΣ	180
Συνέντευξη με τον Klaus Kunzmann	182
Συνέντευξη με τον Andreas Faludi	190
Louis Albrechts	196
Σκέψεις για το Σχεδιασμό	

Αειχώρος ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΟ ΧΩΡΟ

Ο επιστημονικός διάλογος για την ανάπτυξη και το σχεδιασμό στο χώρο χαρακτηρίζεται από μια σημαντική κάμψη τα τελευταία είκοσι χρόνια, αντανακλώντας ίσως μια ευρύτερη αμφισβήτηση και προβληματισμό στις σύγχρονες κοινωνίες για την αποτελεσματικότητα της συλλογικής δράσης στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που πολλαπλασιάζονται αλλά και προσφέροντας άλλοθι στις υπερκείμενες εξουσίες για ήδη ειλημμένες αποφάσεις σε περιφεριακή και τοπική κλίμακα. Αυτή η κρίση ίσως οφείλεται σ' ένα βαθμό και στις μορφές στις οποίες αποκρυσταλλώθηκε ο χωρικός σχεδιασμός σε πολλές χώρες με βασικό ρυθμιστή το κράτος και το πρότυπο εντολής και ελέγχου στο οποίο βασίστηκε. Παράλληλα, ολοένα και περισσότερο αναπτύσσονται μηχανισμοί χαλαρής ρύθμισης και κατεύθυνσης σε διάφορα επίπεδα (π.χ. ευρωπαϊκό και/ή παγκόσμιο) που δημιουργούν πλαίσια δράσης και δεσμεύσεις με αποτέλεσμα να πολλαπλασιάζονται οι δρώντες σε πολλαπλές χωρικές κλίμακες επηρεάζοντας την αποτελεσματικότητα των παραδοσιακών τρόπων ρύθμισης και σχεδιασμού του χώρου. Αναζητούνται νέα πρότυπα οργάνωσης και ρύθμισης με βάση τον επιχειρησιακό προγραμματισμό και το στρατηγικό σχεδιασμό, τη συνεργιστική δράση σε ένα πλαίσιο διακυβέρνησης, καθώς και την προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης. Ως αποτέλεσμα, ολοένα και περισσότερο διευρύνεται όχι μόνο το αντικείμενο του χωρικού σχεδιασμού αλλά και το φάσμα των δρώντων στο χώρο, από πολλές διαφορετικές σκοπιές και ρόλους. Παρόλο που φαινομενικά ο χωρικός σχεδιασμός περιθωριοποιείται, τουλάχιστον ως προς ορισμένες από τις κλασικές διαστάσεις του, σχεδόν σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες η κυρίαρχη τάση είναι η συμπλήρωση μάλλον των κλασικών στοιχείων του με παράλληλους πιο χαλαρούς μηχανισμούς παρά η ρι-

ζική αντικατάσταση των πρώτων από τους δεύτερους. Η διεύρυνση αυτή και η διάχυση σε άλλες πολιτικές αναδεικνύει τη σημασία του χώρου ως πεδίου αναζήτησης συγκροτημένης πολιτικής. Τελικά μπορεί να μην είναι τόσο έντονος ο διάλογος και η ανταλλαγή ιδεών, αλλά, ίσως περισσότερο από ποτέ άλλοτε, υπάρχουν σημαντικά περιθώρια και προοπτικές αναζήτησης νέων σκέψεων. Αυτός είναι και ο πρώτος βασικός λόγος που οδήγησε στη δημιουργία ενός νέου επιστημονικού περιοδικού για την πολεοδομία, τη χωροταξία και την ανάπτυξη.

Στο πλαίσιο αυτό προκύπτει και η αναγκαιότητα ενίσχυσης του ελληνικού διαλόγου στα θέματα ανάπτυξης και χώρου με βάση τις προοπτικές συμπληρωματικότητας και συνέργειας, και με δεδομένο ότι η πολεοδομία και η χωροταξία στην Ελλάδα, από άποψη πραγματικής εφαρμογής και αποτελεσματικότητας, παραμένουν ούτως ή άλλως πολύ πιο πίσω από το "κεκτημένο" των αναπτυσσόμενων χωρών. Είναι δε πολύ σημαντικό να αναπτυχθεί ελληνικός διάλογος, να διατυπωθούν ελληνικές σκέψεις, να αποτυπωθεί η ελληνική ιδιαιτερότητα και εμπειρία σε μια εποχή που διεθνώς ο διάλογος περιορίζεται στα θέματα που προωθούν τα αγγλόφωνα επιστημονικά περιοδικά που κυριαρχούν στο χώρο της αγοράς του έντυπου υλικού.

Στόχος του νέου περιοδικού είναι η ενίσχυση της κριτικής σκέψης και η προώθηση του επιστημονικού διαλόγου σε θέματα χωρικού σχεδιασμού (αστικής σύνθεσης, πολεοδομίας, χωροταξίας) και ανάπτυξης (τοπικής και περιφερειακής), και σε συγγενή επιστημονικά πεδία που υποστηρίζουν με διάφορους τρόπους το σχεδιασμό (όπως π.χ. η γεωγραφία), καθώς και η παρουσίαση της σύγχρονης ελληνικής έρευνας.

Στο πρώτο τεύχος φιλοξενούνται προσκεκλημένες παρεμβάσεις σε ένα ευρύ φάσμα επίκαιρων θεμάτων όπως ο σχεδιασμός για τα μητροπολιτικά και τα αστικά κέντρα της Ελλάδας, το πλαίσιο άσκησης της πολιτικής για τη χωροταξία, η έρευνα για τη χωρική συνοχή, η χωρική πληροφορία, κ.λπ.. Πιστεύουμε ότι ιδιαίτερα σημαντικό είναι το τμήμα με τις απόψεις για το σχεδιασμό στο οποίο φιλοξενούνται κείμενα και συνεντεύξεις με συντελεστές της σύγχρονης θεωρίας και πράξης του χωρικού σχεδιασμού στο διεθνή χώρο. Το τμήμα βιβλιοκρισίας παρουσιάζει στο ελληνικό επιστημονικό κοινό πρόσφατα βιβλία σε λιγότερο προσβάσιμους γλωσσικά χώρους με στόχο τον εμπλουτισμό της επιστημονικής σκέψης στη χώρα μας. Επίσης, ως ένδειξη της διάθεσης εμπλουτισμού των πηγών γνώσης με διάφορες μορφές τέχνης και τεχνολογίας, παρουσιάζει την κριτική μιας τηλεοπτικής σειράς ντοκυμαντέρ. Τέλος παρουσιάζονται επιλεγμένα θέματα πολιτικής που ενδεχομένως έχουν ευρύτερη απήχηση και ενδιαφέρον.

Σταθερή επιδίωξή μας είναι η ουσιαστική συμβολή στην προώθηση και ανταλλαγή της επιστημονικής σκέψης και έρευνας στα σύγχρονα θέματα του χωρικού σχεδιασμού και της ανάπτυξης στην Ελλάδα. Για το στόχο αυτό το Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας προσφέρει όλες του τις δυνάμεις και παραμένει ανοικτό σε κάθε αξιόλογη συνεργασία.